

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3913/2022
22.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Вук Караџић“ из Црвенке, коју заступа Правобранилаштво Аутономне покрајине Војводине, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2411/22 од 22.06.2022. године, у седници одржаној 22.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2411/22 од 22.06.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2411/22 од 22.06.2022. године и пресуда Основног суда у Врбасу, Судска јединица у Кули П1 423/21 од 24.02.2022. године, тако што се одбија као неоснован тужбени захтев којим је тражила да се тужена обавезе да јој исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада – топли оброк за период од 01.04.2018. до 31.10.2020. године износ од 93.934,00 динара, са законском затеном каматом од 01.05.2021. године до исплате и износ од 14.778,00 динара на име обрачунате законске затезне камате по доспећу сваког појединачног месечног износа до 30.04.2021. године и на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора 71.208,40 динара са каматом од 01.05.2021. године до исплате и износ од 11.396,23 динара на име обрачунате законске затезне камате од доспећа сваког појединачног месечног износа до 30.04.2021. године, као и захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој на име накнаде трошкова целог парничног поступка исплати 48.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врбасу, Судска јединица у Кули П1 423/21 од 24.02.2022. године усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиљи за период од 01.04.2018. до 31.10.2020. године исплати 93.934,00 динара на име трошкова за исхрану у току рада са каматом од 01.05.2021. године до исплате, и износ од 14.778,00 динара по основу обрачунате законске затезне камате до 30.04.2021. године, и на име

накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег годишњег одмора у истом периоду износ од 71.208,40 динара, са каматом од 01.05.2021. године до исплате и 11.396,23 динара по основу обрачунате законске затезне камате до 30.04.2021. године. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове спора од 114.206,00 динара са каматом од извршности до исплате. Ставом четвртим изреке одбијен је предлог тужиоца за ослобађање од обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2411/22 од 22.06.2022. године делимично је преиначено решење о трошковима поступка садржано у првостепеној пресуди тако што је одбијен захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка преко износа од 111.528,84 динара са припадајућом затезном каматом. У преосталом делу жалба тужене је одбијена и потврђена првостепена пресуда у усвајајућем делу. Одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Правноснажном пресудом, одлучено је по тужби за исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у школама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. ЗПП, па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља је у спорном периоду била у радном односу код тужене на радном месту ... са коефицијентом за обрачун плате од 6,30. У спорном периоду, тужена је тужиљи обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основицу, коју објављује Влада Републике Србије, множила коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19, који се примењује од 18.06.2001. године), према ком закону се додаци за регрес и исхрану у току рада за запослене код тужене нису посебно обрачунавали и исплаћивали, јер су садржани у коефицијенту радног места. Пошто је тако добијена висина основне плате, у спорном периоду, била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужиљи вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па јој је у спорном периоду, исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужиље није исказивана као посебна ставка накнада трошкова за

исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да, на основу присуства на раду и најповољнијег критеријума у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, између осталог ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, дневни износ топлог оброка је 250,00 динара бруто, а накнада трошкова регреса је у висини од 1/12 минималне зараде, у износима који су утврђени, уз обрачун затезне камате до дана вештачења (30.04.2021. године). Просечно исплаћене зараде по запосленом у РС према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. Висина потраживања на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област (према трећој варијанти).

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена тужиљи исплаћивала минималну зараду следи да јој није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, па је тужена дужна да те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, а према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за јавна предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање.

По оцени Врховног касационог суда, становиште нижестепених судова није правилно.

Одредбом члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017... 129/2021), прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 92/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1). Уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у основном образовању.

У конкретном случају, тужиља је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада према одредби члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 92/20, чије важење је на основу Споразума продужено до 05.03.2022. године) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закон о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса

за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиље. Тај основ не постоји ни у општем акту. Сагласно наведеном, тужиљи не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па је стога чињеница да јој је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада на основу одредбе члана 20. став 2. Посебног Колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика (као она основна плата која се исплаћује у тој висини у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) без утицаја на другачију одлуку јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају одређени трошкови парничног поступка, на име ангажовања јавног правобранилаштва на основу одредбе члана 162. ЗПП, и то: за састав одговора на тужбу и једног поднеска по 6.000,00 динара, за састав жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, све према важећој АТ у време предузимања ових парничних радњи.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић